

Aktisasj barggosjiehtadus Nordlánda fylkasuohkana ja Sámedikke gaskan

Bådáddjo biehtsemáno 12. bieje 2006

Aktisasj barggosjehtadus Nordlánda fylkasuohkana ja Sámedikke gaskan

Mihtto sjehtadusájn

Nannit ja tjalmostahttet sáme kultuvrav, gielav ja sebrudakviessomav.

Ulmme sjehtadusájn

Badjásasj ulmme sjehtadusájn le dilev láhtjet stuoves bisovasj aktisasj bargguguj guojmij gaskan ássjijn ma guoski sámijda ja sáme guovlojda Nordlánda fylkan, ja aj dajt aktan vuorodit. Nordlánda fylkasuohkanin li gájka gálmma sámegiela, nuortta, julev- ja oarjjelsámegiella, majt galggá háldadit.

Dát konkretalattjat galggá tjadáduvvat dáj baktu:

- Nannit aktisasj barggov Nordlánda fylkasuohkana ja Sámedikke gaskan
- Dahkat ienep vælggogisvuodav aktisasj bargguguj Nordlánda fylkasuohkana ja Sámedikke gaskan
- Nannit fylka guovlolasj ávddánahttembargov
- Ásadiet ienep stuoves æjvvalimsajijt
- Buorebut oahpástuvvat nubbe nubbáj politihkalattjat ja háldadusájn

1. kapihtal – Aktisasj barggo vuoge

Aktisasj barggo dán sjehtadusá baktu le luojvoj vuodo nanna guovte avtaárvvusasj guojmij gaskan. Sjehtadus ij le hieredissan aktisasj bargguguj ietjá ássjijn gá nammaduvvam dán sjehtadusán.

2. kapihtal – Áátsedibme ja diededibme

Juohka jage dáladuvvi tjáhkanime sámedikkepresidentajn ja fylkarådejådediddijjn. Ulmme tjáhkanimij le diededibme, aktisasj barggo ja rádudallam.

Háldadusá æjvvali ietjasa fáhkasuorgijn akti jahkáj guoskavasj hástálusájt dágástalátjit.

3. kapihtal – Fábmogisvuohta ja rievddadibme

Dát sjehtadus le fábmogissan dat rájes gá Nordlánda fylkadigge ja Sámedikke dievastjáhkanime li sjehtadusáv mierredam.

Rievddadime sjehtadusán máhtti jur guojme dahkat.

Goappásj guojmme máhtta sjehtadusáv hiejtedit gudá máno diededimájge sisbielen.

4. kapihtal - Sáme giella

Nordlánda fylkasuohkan le vælggogissan dagátjit doajmmaplánav fylkasuohkana sáme máhtudagáv ávddánahtátjit. Stáhtalasj ruhtadime ækton le Sámedigge vælggogissan guovtegielakvuodarudájt Nordlánda fylkasuohkanij juollodit. Sámedigge ájggu viehkedit Nordlánda fylkasuohkanav sáme giellaávddánahttema bargon. Guojme li avtamielaga galggá liehket dássálasjvuohta juolloduvvam guovtegielakvuodarudáj ja fylkasuohkana budsjehttarudáj adnema gaskan dán ulmmáj. Ságastallamtjåhkånibme ruhtadárbojda tjuodtjelij budsjehttajahkáj dáladuvvá jahkásattjat.

Nordlánda fylkasuohkan galggá oassálasstet háldadussuohkanij giellaforumis ”Giellagiella”.

Sámedigge ájggu vuododárjav juollodit sáme giellaguovdátjida Nordlándan; Várdobáiki ja Árran. Nordlánda fylkasuohkan ájggu duoddit Sámedikke vuododárjav sáme giellaguovdátjida Nordlándan. Guojme sávasi ienep sáme giellaguovdátjijt Nordlánda fylkan.

Guojme ájggu viehkedit rádij ja bagádallamij suohkanijda/guovlojda ma sihti sáme giellabargov viejedite.

Guojme sihti nannit giellaaktisasjbargov rijkarájáj rastá.

5. kapihtal – Sáme bájkkenamá

Guojme sihti aktan barggat ienep sáme bájkkenamájt njuolggidittjat, mierredittjat ja almulasjvuodan anátjit.

6. kapihtal – Áhpadus

Guojmijda le mávsulasj sierra sáme áhpadusfálaldahka joarkkaskávláj ávddánahteduvvá gånna li oahppujárvedim ja viddnofágalasj áhpadusprográmma gånna sáme giella ja ietjá sáme guoskavasj fága ja fálaldagá li avtastahteduvvam oassen áhpadusfálaldagás. Nordlánda fylkasuohkan galggá fállat sáme gielav fáhkan gájkká oahppijda gudi dav gájkká Nordlánda joarkkaskávláj sihti.

Guojme sihti aktisattjat barggat vaj galggá sjaddat máhttelis álles áhpadusáv sáme gielan ja sáme máhtudagáj fylkan tjadáduvvat.

Guojme sihti aktisattjat barggat vaj ij aktak joarkkaskávláoahppe galga joarkkaskávláoahpadusáv tjadádit váni vuodulasj diedoj sáme histávra, kultuvra ja sebrudagá birra. Dáv jáhtuj áttjudittjat, Nordlánda fylkasuohkan sihtá áhpasusgárvidusáv joarkkaskávláj dahkat. Sámedigge sihtá Nordlánda fylkasuohkanav dájna bargujn viehkedit.

7. kapihtal – Dutkam ja áhpadus

Guojme li avtamielaga sáme dutkam viertti nanniduvvat.

Guojme li avtamielaga bargatjit, jus sjaddá universitehtta Bådådjon de viertti sáme perspektijvva oassen dassta liehket ja sáme dutkam universitehtan luluj guovdásj sajev oadtjot.

8. kapihtal – Kulturmujttoháldadibme

Guojme joarkki buorre aktisasj bargov mij le kulturmujttoháldadimen kulturmujttolága milta, gehtja Njuolgadás fágalsj ávdásvásstádusjuohkemis kulturmujttolága milta, § 3 aktisasj bargov ælggogisvuohta. Aktisasj bargov galggá vuododuvvat gasskasasj vieledime, fágalsj lánudime ja praktihkalsj hiebadime nanna. Guojme sihti vijdábut ávdánahttet ienep æjvvalimsajijt ja aktisasj bargov gatjálvisájn ma guoski areállaháldadibmáj ja areállaplánerimij suohkanijn gánná guojmijn li aktisasj berustime.

Guojme li vælggogissan dálatjit jahkásasj aktisasj bargotjáhkanimijt ássudakjadediddjedásen. Dille galggá látjeduvvat buoredittjat diehtolánudallamav ja aktisasj bargovuoigijt ássjegiehtadallij gaskan.

9. kapihtal – Dávvervuorkká

Guojme galggi bargat nannitjit sáme kulturhistávra duodastimev, tjarggimav, láhtjemav ja gaskustimev dávvervuorkájn Nordlánda fylkan. Sámedikken la nasjávnałasj oajvvevástálattjan doarjjarudájs sáme dávvervuorkájda.

Nordlánda fylkasuohkan le almulasj vásstálattjan adjáj sáme dávvervuorkájs ja danen galggá merustallat jahkásasj guovlolasj doarjjarudájt adjáj sáme dávvervuorkáj dájmajda.

Guojme galggi láhtjet dilev vaj sáme dávvervuorká li oassálassten fágalsj værmádakaktisasj bargon aktan ietjá dávvervuorkáj Nordlándan. Guojme li avtamielaga merustalátjit aktisasj fágalsj dievnastustjoavddusijt gánná adjáj sáme dávvervuorká oassálassti avtadássásasj guojmmen.

Guojme sihti vijdábut bargat vaj sáme dávvervuorká oadtju ietjasa oasev budsjehttalasedimes stáhtabudsjehtan dávvervuorkkáádstussaj.

10. kapihtal – Girjjevuorkká

Guojme galggi viehkeht gasskasasj diedoj ja bagádallamij, oassálasstet nubbe nuppij fágalsj girjjevuorkkátjáhkanimijn ja aktan bargat kursaj ja ietjá áhpadimdájmajn sáme girjálásjuodan, kultuvran ja girjjevuorkkádievnastusán barggijda skávllá- ja álmukgirjjevuorkájn Nordlándan.

Guojme sihti joarkket aktisasj bargov vijdábut ávdánahtátjit fylkagirjjevuorká sáme girjjevuorkká máhtudagáv ja bisodittjat Nordlánda sáme girjjebusa dievnastusfálaldagájt. Dát sihtá aj javllat doarjjarudá sáme girjjebusajda viertti laseduvvat dálásj doarjjarudáj vuoksuj.

11. kapihtal – Sáme kulturguovdátja

Sáme kulturguovdátja li tjielggasit stuorra árvvon sáme gielav ja kultuvrav bisodittjat ja ælládahtátjit. Guojme sihti barggat vaj juo vuododuvvam kulturguovdátjijda le máhttelis ietjasa fáladagájt ja dájmajt vijdábut ávddánahttet.

Guojme li avtamielaga ájnas la aj ienep sáme æjvvalimsajijt ásadit.

12. kapihtal – Æládusávddánahttem

Guojme li avtamielaga viesso ja rávas æládusiellem le dárbulasj vuodon sáme sebrudagá árromij.

Guojme li avtamielaga dárbbu l sáme oassálasstemij gájkka suorgijn ma guoski sáme æládus- ja sebrudakávddánahttemij.

Guojme galggi jahkásasj tjáhkanimijn dágástallat sáme æládusdájmajt Ávddánahttemprógramman Nordlánddaj (UPN).

Guojmij mielas le dárbbu sáme perspektijvva tjalmostahteduvvá smávbasebrudakviejedimen Nordlándan. Viertti aj merustaládusvva jus prógramman galggi sierra sáme doajmmaplána jáhtuj biejaduvvat.

Guojmij mielas dievnastusæládus le ájnas æládussan sáme guovlojn ja æládusáv nannit le vájkkudimnævnon ádá nissunbarggosajijt bisodittjat ja dagátjit.

Guojme li avtamielaga viehkedit duojev ávddánahtátjit viesso sáme æládussan ja buoredit rámmaævtojt duodjáj kultuvrran, æládussan ja fáhkan.

Guojme galggi barggat ártinigijt álgadittjat ma álgadimev ábbásattjat arvusmahtti kultuvralasj vuodon æládusávddánahttemij, állagasj sáme nuoraj gaskan.

Guojme sihti aktan barggat sáme kultuvrav mannoæládusán adnet. Ájnas le, kultuvrra mij gaskustuvvá mannoæládusán vuoset duohtavuodav ja áskáldisvuodav mij gátset ehtalasj dásev sáme berustimij, njuolgasusáj ja dábij milta. Guojme sihti barggat vaj sáme perspektijvva le oassen ja gátseduvvá mannoæládusávddánahttemin.

13. kapihtal – Boatsojæládus

Guojme li avtamielaga boatsojæládusá areállasuoddjim viertti suodjaluvvat. Boatsojæládus le dæbttjasin moattet guovlos ja danen la sierralágásj dárbbu guohtomguovlojt suodjalit. Boatsojæládusá areállaberustime viertti gátseduvvat buorre areállaplánaprosessaj baktu.

14. kapihtal – Guovlolasj plánerim ja areállaháldadibme

Guojme vuosedi fylkasuohkana ádástuhteduvvam roallaj guovlopolitihkalasj oassálassten rijkan, ja Sámedikke roallaj oassálassten guovloasj ávdđánahttemis sáme guovlojn.

Guojme li avtamielaga sáme guovlojt ávdđánahttet galggá liehket avtastahteduvvam oassen guovloasj aktisasj bargon. Guojme sihti barggat áttjudittjat sjiervveperspektijvav plánerimij ja sjiervveperspektijvav gájkka plánajn ja tjielggidusájn vuojnnusin dahkat.

Guojme li avtamielaga iemeálmukperspektijvva fylkaplánimijn galggá avtastahteduvvat.

Sámedigge sihtá areállaplánaforumis dárboj milta oassálasstet. Guojme sihti aktan barggat vijdábut ávdđánahtátjit fylka guovloasj ávdđánahttemprinsihpajt areálajt adnemij ja suodjijmij.

15. kapihtal – Kulturaktisasj barggo

Guojme li vælggogissan bargatjit nannit ja vijdábut ávdđánahttet sáme kultuvrav Nordlándan.

Guojme li avtamielaga sáme festivála ja festivála gánná li sáme dájma li dárbulasj arená sáme kultuvrav tjalmostahtátjit ja sáme dájdav ja kultuvrav muossádittjat ja gaskustittjat.

Guojme li avtamielaga árttigav ”Musihkka Nordlándan” vijdeduvvá vaj sáme musihkka aj dassta luondulasj oassen sjaddá.

16. kapihtal - Media

Guojme sihti barggat dievalasj sáme mediafálaldagáv TV:an, radion ja avijsajn áttjudittjat. Állagasj galggi prográmma mánájda ja nuorajda vuoroduvvat.

Guojme li avtamielaga bargatjit vaj sáme gielak avijssafálaldagá oarjjelsáme giela guovlluj ásadvvi, ávot aktisasj bargon mediafálaldagáj ma gávnnuji, ja bisodittjat ja vijdábut ávdđánahtátjit avijssafálaldagáv mij julevsáme giellaj gávnnu.

Guojme li avtamielaga barggat lasedittjat præssadoarjjagav ávdđánahtátjit ja bisodittjat sáme giellak avijssafálaldagájt julev- ja oarjjelsáme giela guovlojn. Guojmij mielas præssadárja l ájnas vájkkudimnævvon nannitjit ja ávdđánahtátjit sáme gielav ja dav sihti vuodon adnet vijdáp bargon præssadoarjjagijn.

17. kapihtal – Máná ja nuora

Guojme li avtamielaga dahkat buorre bajássjaddam dilijt sáme mánájda ja nuorajda ja sijá sáme iesjdábdov ávdđánahtátjit. Moattebelakvuohhta sáme kultuvran Nordlándan vierti tjalmostahteduvvat buorre bajássjaddam dilijt láhtjedime.

Guojme sihti aktan barggat ávdđánahttemin sisanov duon dán dájman, prosjevtan ja dájman mánájda ja nuorajda vaj sáme giella ja kultuvrra ja moatekultuvrak perspektijvva ienebut vuojnnusij báhti.

Guojme li avtamielaga aktan barggat ”Kultuvralasj skávllávuossa” sáme sisanov áttjudittjat. Guojme li avtamielaga sáme dájma li ájnas oassen ”Kultuvralasj skávllávuossas”.

Guojmij mielas ájnas barggon le sáme mánájda ja nuorajda fállat næhttabielev Skrivebua.no duon dán sáme giellasuorggáj gielav ja iesdåbdov nannitjit. Guojme li vælggogisá bargatjit bisodit ja nannit sáme oasev Skrivebua.no:as dájmas. Dat sihtá javllat stáhtta oadtju vásstádusáv næhttabiele dájmajt ruhtadimes.

Nordlánda fylkasuohkan la vælggogissan skávllávålgajt sámedikkevålggaj Nordlánda joarkkaskåvlåjn tjadådittjat. Guojme sihti barggat vaj Åhpadusdirektoráhtta åhpadusfållaldagáv tjadådittjat skávllávålgajt sámedikkevålgan dahká.

Guojmij mielas Infonuorra.no le ájnas roallan sáme nuoraj berustallamijs, ja Infonuorra.no le ájnas gulådallamvædtsagin. Guojme li vælggogissan bargatjit vaj Infonuorra.no oadtju stuoves rudájt stáhtabudsjehtas.

Guojme sihti Infonuorra.no dájma ja åvddånahttema åvdåsvásstádus le vilá Nordlándan.

Guojmij mielas Klara Klok le stáhtalasj åvdåsvásstádus. Guojme li vælggogissan bargatjit vaj sáme oasse Klara Klok:as oadtju stuoves, vuordedahtte doajmmavuodov stáhtalasj ruhtadimijn. Guojme li aj vælggogissan bargatjit vaj Klara Klok vijdábut åvddånahteduvvá vaj máhtta dievnastusájt fállat gájkka gålmå sámeagiellaj.

18. kapihtal – Varresvuoda- ja sosiålagatjålvisá

Guojmij mielas moatten suorgen li sierra hásstålusá ma guoski fålaldagájda sáme álmugij. Guojme li avtamielaga bargatjit vaj sáme álmuk Nordlándan oadtju dågålasj varresvuoda- ja sosiålafålaldagáv. Sáme varresvuoda- ja sosiålaprosjevta nasjåvnålasj dásen viertti liehket tjanáduvvam nasjåvnålasj/stáhtalasj varresvuodahåldadussaj ja prosjevta ma guoski suohkanijda tjanáduvvam varresvuodahåldadussaj suohkanijn.

19. kapihtal – Valástallam

Guojme galggi barggat valástallama infrastruktuvrav sáme guovlojn buoredittjat. Dát sihtá javllat duola dagu låhtet dilev ruhtadibmáj valástallamåsadásjda.

20. kapihtal – Gasskarijkalasj dile ja Barentsaktisasjbarggo

Guojme sihti aktisasj berustimijt gasskarijkalasj foråjn åvddånahttet. Dát guoská guoskavasj progråmmaj gáktuj EA sisbielen, Barentsaktisasjbargon ja Nordkalott-aktisasjbargon.

Guojme li avtamielaga ájnas le vuododit sierra nuorttaguovllostrategijav ja iemeálmukperspektijvav Barentsaktisasjbargon dættodit. Iemeálmukårrom rijkarájaj gájkka bielijn nuorttan, le hásstålussan. Tjuovuvasj dimensjåvnå dárbaht aktisasj tjalmostahttemav aktisasjbargon: Oalljo- ja gåssa, birås- ja luohkkogåtsedibme, merraluohkoj håldadibme ållagasj guolåstus, iemeálmugij giela, kultuvra, åhpadus, nuora, rievtesvuoda, ælådusåvddånahttem ja infrastruktuvrra-åvddånahttem.

Mierredimoassálasstem le állu guovdátjin mij guosská iemeálmukperspektijvav nuorttaguovlojn gátsedittjat.

21. kapihtal – Máhtudahka, guossidibme, máhtudaklånudallam

Guojme jáhtuj biedji guossidimbarggoárttigav nubbe nippijn.

22. kapihtal – Diehtolånudallam

Guojmijn li aktisasj ávdåsvåsståduvvej vej álmuk aj almulasj åsaduså Nordlånnda fylkan li diededuvvam ja dånbbdi såme gatjålvisåjt. Diedo galggi nav ålov gå måhttelis adjåj såmegiellaj gaskustuvvat.

Nordlånnda fylkasuohkan ja Såmedigge sihti aktisattjat Såmedikke, Såmedikke jienastuslågo ja s�medikkevålga birra diededit.

23. kapihtal – Ruhtadibme

Ekonomalasj vælggogisvuoda tjanåduvvam sjehtadussaj giehtadalåduvvi guojmij jahkåsasj budsjehtajn. Juohkka ekonomalasj vælggogisvuohata tjanåduvvam juohkka avtav dånjav tjadådittjat gånbbet guojmij ietjasa politihkalasj merustallamav.

Bådådjo 12.06.06

Aili Keskitalo
såmedikkepresidånnta

Geir Knutson
fylkarådejådedit

